

PUNCTUL DE VEDERE

al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) cu privire la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 privind: *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță*

I. Considerații generale asupra Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 privind Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) a luat act de adoptarea Ordinului Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 privind *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță*, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 176 din 05.03.2019 (la care ne vom referi în continuare prin *Metodologie(a)*) și de abrogarea Ordinului Ministrului Interimar al Educației Naționale nr. 5403 din 01.11.2018 privind stabilirea *Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare*, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 962 din 14.11.2018.

Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, prevede la articolul 158, alineatul (4³), faptul că „*sistemul de criterii și metodologia de evaluare [a studiilor doctorale] se stabilesc pe baza propunerilor ARACIS, prin ordin al ministrului educației naționale*”. *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și sistemele de criterii, standarde și indicatori de performanță* adoptate prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 176 din 05.03.2019, nu a fost adoptată la propunerea ARACIS și nici nu are avizul Consiliului ARACIS.

În acest context, subliniem faptul că *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și sistemele de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare* adoptate prin Ordinului Ministrului Interimar al Educației Naționale nr. 5403 din 01.11.2018, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 962 din 14.11.2018, au fost adoptate, în condițiile legii, la propunerea ARACIS, care are competență legală în acest caz, așa cum prevăd dispozițiile art. 158 alin.(4³), mai sus citate. Propunerea ARACIS s-a realizat după parcurgerea unui amplu proces de consultare publică, coordonat de către ARACIS, în care au fost implicați reprezentanți ai studenților (federațiile studentești), ai mediului universitar (Consiliul Național al Rectorilor), precum și ai Ministerului Educației Naționale.

Pentru *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și sistemele de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare* adoptate prin Ordinului Ministrului Interimar al Educației Naționale nr. 5403 din 01.11.2018 ARACIS a respectat prevederile legale obligatorii privind transparența decizională, stabilite de **Legea nr. 52 din 21 ianuarie 2003 privind transparența decizională în administrația publică, cu modificările și completările ulterioare**, care, la articolul 7, alineatul (2) prevede faptul că „*anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ va fi adus la cunoștința publicului, în condițiile alin. (1), cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte de supunerea spre avizare de către autoritățile publice. Anunțul va cuprinde: data afișării, o notă de fundamentare, o expunere de motive, un referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus, un studiu de impact și/sau de fezabilitate, după caz, textul complet al proiectului actului respectiv, precum și termenul-limită, locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ*”.

Ordinului Ministrului Interimar al Educației Naționale nr. 5403 din 01.11.2018, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 962 din 14.11.2018 respectă cadrul legal în vigoare:

- Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare (LEN);
- Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului României nr. 681 din 29 iunie 2011 privind aprobarea *Codului studiilor universitare de doctorat*, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea nr. 918 din 20 noiembrie 2013 privind aprobarea Cadrului Național al Calificărilor, cu modificările și completările ulterioare.

Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat adoptată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019, menționează la **articolele 18, 20 – alineatul (1) și 22 evaluarea „programele de studii universitare de doctorat”**, ceea ce nu este numai în contradicție cu legislația în vigoare, **dar face și inaplicabil acest act normativ, fiind imposibil de evaluat fiecare program de studii universitare de doctorat în parte** (și să fie elaborat un raport de autoevaluare pentru fiecare dintre acestea, așa cum prevede articolul 20, alineatul (1) din OMEN nr. 3200 / 2019), **deoarece, un astfel de program se identifică, practic, cu parcursul educațional al unui singur student doctorand.**

La articolul 158, alineatul (4¹) Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare prevede faptul că „*procesul de evaluare prevăzut la alin. (4) [procesul de evaluare a studiilor doctorale] se realizează de către ARACIS sau de către o altă agenție de asigurare a calității, din țară sau străinătate, înscrisă în EQAR*”.

Pentru a fi înregistrate în EQAR (*European Quality Assurance Register for Higher Education*) **agențiile de asigurare a calității trebuie să demonstreze că respectă în mod substanțial prevederile Standardelor și Liniilor Directoare Europene în domeniul Asigurării**

Calității¹ adoptate de miniștrii educației din Spațiul European al Învățământului Superior – SEÎS (European Higher Education Area – EHEA) la Conferința Ministerială de la Erevan din mai 2015 (*The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area - ESG 2015*) (*Quality assurance agencies that wish to be included on the Register need to demonstrate that they operate in substantial compliance with the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*)².

Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 privind *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță nu respectă prevederile ESG*, cuprinse atât în *Standardele și liniile directoare pentru asigurarea internă a calității*, cât și în *Standardele și liniile directoare pentru asigurarea externă a calității*, precum și în *Standardele și liniile directoare pentru agenții de asigurare a calității*.

Sistemul de criterii, standarde și indicatori de performanță care însoțește Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat adoptată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019, conține o serie de **neajunsuri majore** care, pot fi grupate în:

- **indicatori de performanță inoperabili care nu includ elemente cu privire la pragul minim care definește performanța;**
- **indicatori de performanță irelevanți;**
- **indicatori de performanță inoperabili, fiind neclar / inadecvat definiți și,**

de asemenea, **nu creează premisele atingerii scopului evaluării calității**, care presupune **îndeplinirea așteptărilor beneficiarilor, cu respectarea unor standarde adecvate de calitate**. Astfel, Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare, la art. 3, alin. (3), stabilește: „*Asigurarea calității educației este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele de calitate. Asigurarea calității exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație în conformitate cu standardele anunțate. Aceasta este astfel promovată încât să conducă la îmbunătățirea continuă a calității educației.*”

II. Nerespectarea cadrului legal, în vigoare, în domeniu

Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță, adoptate prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019, conțin prevederi care **contravin cadrului legal în vigoare, în domeniul asigurării calității învățământului universitar, astfel:**

În prezent, domeniul asigurării calității învățământului universitar este reglementat de două acte normative la nivel de lege:

¹ <https://enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Romanian%20by%20ARACIS.pdf>

² <https://www.eqar.eu/register/application-process/>

- Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Prima încălcare a legislației cadru în vigoare, deja semnalată, o reprezintă modul în care acest act normativ a fost adoptat, cu nerespectarea prevederilor articolului 158, alineatul (4³) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 3 din *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat* adoptată prin OMEN nr. 3200 / 2019, vine în **contradicție cu prevederile Cadrului European al Calificărilor – CEC** (European Qualifications Framework – EQF), adoptat prin *Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții* și transpus în România prin **Cadrul Național al Calificărilor – CNC**, adoptat prin *Hotărârea Guvernului nr. 918/2013 privind aprobarea Cadrului național al calificărilor*, cu modificările și completările ulterioare, definind rezultatele învățării prin „cunoștințe, valori, aptitudini și atitudini” în loc de „cunoștințe, aptitudini și responsabilitate și autonomie”. De asemenea, această definiție nu este în concordanță nici cu Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, care la Art. 345 stabilește:

„(1) În înțelesul prezentei legi, termenii referitori la procesele de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării se definesc după cum urmează:

a) rezultatele învățării reprezintă ceea ce o persoană cunoaște, înțelege și este capabilă să facă la finalizarea procesului de învățare și sunt definite sub formă de cunoștințe, abilități și competențe;”.

Articolele 4-12, 15 și 16 din *Metodologie* nu ar trebui să facă obiectul prezentului act normativ, deoarece, se referă la organizarea generală a studiilor doctorale, care este reglementată prin *Codul studiilor universitare de doctorat*, adoptat prin **Hotărârea Guvernului României nr. 681 din 29 iunie 2011**, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 7 stipulează faptul că o comisie de îndrumare a unui student doctorand este formată din „3-4 cercetători/cadre didactice cu titlul de doctor”, venind în contradicție cu articolul 30, alineatul (1) din *Codul studiilor universitare de doctorat*, care prevede faptul că o comisie de îndrumare este formată din strict **3 membri**.

Articolul 14 din *Metodologie* nu respectă articolul 158, alineatul (4¹) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, omițând să prevadă faptul că agențiile de asigurare a calității, care au dreptul de a evalua studiile doctorale, trebuie să fie înscrise în EQAR. Sintagma „potrivit legii” introdusă în acest articol considerăm că nu răspunde nevoii de realizare a unei reglementări clare, inducând confuzie.

Metodologia este, de asemenea, în **contradicție cu prevederile articolului 29, alineatele (4), (4²) și (4³)** din *Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/2005*

privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu prevederile articolului 158, alineatul (2) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, **nereglementând și procedura de autorizare provizorie a domeniilor de studii universitare de doctorat și a școlilor doctorale.**

Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, prevede la articolul 158, alineatul (4), faptul că „procesul de evaluare a studiilor doctorale, în vederea acreditării sau menținerii acreditării, după caz, cuprinde, obligatoriu, parcurgerea următoarelor etape, astfel:

- a) evaluarea, în cadrul evaluării externe a IOSUD-ului, prevăzută de art. 13 lit. a) -c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare, a componentei organizatorice, denumită școală doctorală, organizată în condițiile art. 132 alin. (4) în cadrul IOSUD-ului;
- b) evaluarea domeniilor de studii universitare de doctorat, în care sunt organizate programele de studii universitare de doctorat. Când un domeniu de studii universitare de doctorat este organizat de mai multe școli doctorale, din cadrul aceluiași IOSUD, evaluarea se realizează, o singură dată, la nivelul IOSUD”.

Metodologia adoptată prin OMEN nr. 3200 din 21.02.2019 prevede doar evaluarea domeniilor de studii universitare de doctorat, menționând la articolul 19 faptul că „**evaluarea instituțională periodică prevăzută de legislație, cuprinde și evaluarea IOSUD**”. Această prevedere nu răspunde necesității reglementării evaluării școlilor doctorale, așa cum este ea definită la art. 158 din LEN.

Mai mult, OMEN nr. 3200 din 21.02.2019 conține doar un set de criterii pentru acreditarea și evaluarea periodică a domeniilor de studii universitare de doctorat, nu și un set de criterii pentru acreditarea și evaluarea periodică a școlilor doctorale. Astfel, **evaluarea școlilor doctorale**, așa cum prevede articolul 158, alineatul (4), punctul a) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, **este imposibilă, neexistând repere în funcție de care aceste structuri să fie analizate.**

În plus, **Metodologia nu conține prevederi cu privire la autorizarea de funcționare provizorie/acreditarea unor domenii de studii universitare de doctorat noi, care nu se regăsesc în Nomenclatorul domeniilor și al programelor de studii universitare.**

Articolele 18, 20 – alineatul (1) și 22 din Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat adoptată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019, menționează **evaluarea „programelor de studii universitare de doctorat”**, ceea ce, de asemenea, contravine prevederilor art. 158 alin. (4), punctul b) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, care stabilește „**evaluarea domeniilor de studii universitare de doctorat, în care sunt organizate programele de studii universitare de doctorat**”.

Sunt încălcate și prevederile articolului 158, alineatul (4)¹ din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, care menționează faptul că „**procesul de evaluare prevăzut la alin. (4) se realizează de către ARACIS sau de către o altă**

agenție de asigurare a calității, din țară sau străinătate, înscrisă în EQAR. În activitatea de evaluare a școlilor doctorale, ARACIS cooptează și experți internaționali”, alineatul (2) al articolului 20 din Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat adoptată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 stabilind componența comisiei de vizită astfel: „(2) Agenția numește o comisie formată din profesori sau conferențieri care au calitatea de conducător de doctorat, precum și din 1-2 studenți doctoranzi, care analizează raportul de autoevaluare prevăzut la alin. (1) și verifică prin vizite îndeplinirea standardelor și criteriilor de performanță prin întocmirea unui raport de evaluare externă”.

Domeniile și criteriile asigurării calității educației sunt reglementate la articolul 10 din Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare. Toți indicatorii cuprinși în secțiunea D sunt încadrați într-un domeniu care nu este menționat în legislația generală privind asigurarea și evaluarea externă a calității educației. Astfel, în actul normativ amintit anterior sunt menționate doar trei domenii de analiză: capacitatea instituțională (secțiunea A), eficacitatea educațională (secțiunea B) și managementul calității (secțiunea C). Prin introducerea unui nou domeniu (D) cu indicatori, *Structurile instituționale, administrative, manageriale și resurse financiare pentru asigurarea calității*, este încălcat cadrul general legislativ în domeniu în vigoare.

Având în vedere că prevederile legale invocate sunt stabilite la nivel de lege, ordonanță de urgență sau hotărâre de guvern, acestea nu pot fi modificate prin ordin de ministru.

III. Încălcări ale Standardelor și Liniilor Directoare Europene în domeniul Asigurării Calității adoptate de ministrii educației din Spațiul European al Învățământului Superior – SEİS (European Higher Education Area – EHEA) la Conferința Ministerială de la Erevan din mai 2015 (The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area - ESG 2015)

Standardul 2.1 - Luarea în considerare a asigurării interne a calității stabilește că „asigurarea externă a calității trebuie să abordeze eficacitatea proceselor de asigurare internă a calității descrise în Partea 1 a ESG”. Astfel, nu sunt prevăzute criterii, standarde și indicatori care să permită evaluarea următoarelor standarde cuprinse în Partea 1:

1.2 Proiectarea și aprobarea programelor: *Instituțiile trebuie să aibă procese de proiectare și aprobare a programelor proprii. Programele trebuie proiectate în așa fel încât să atingă obiectivele pentru care au fost create, incluzând rezultatele așteptate ale învățării. Calificarea rezultată în urma unui program trebuie specificată clar și comunicată, făcând referire la nivelul corespunzător din cadrul național al calificărilor pentru învățământul superior, și, în consecință, la Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior.*

1.3 Învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student: *Instituțiile trebuie să se asigure că programele sunt oferite în așa fel încât să încurajeze studenții să aibă un rol activ în crearea procesului de învățare și că evaluarea studenților reflectă această abordare.*

1.4 Admiterea studenților, parcursul, recunoașterea și certificarea: *Instituțiile trebuie să aplice în mod consecvent reglementările definite și publicate în prealabil, acoperind toate fazele ciclului „vieții” de student”, cum ar fi admiterea, evoluția pe parcursul studiilor, recunoașterea și certificarea rezultatelor studiilor.*

1.5 Personalul academic: *Instituțiile trebuie să se asigure de competența cadrelor lor didactice. Acestea trebuie să pună în aplicare procese corecte și transparente de recrutare și dezvoltare a personalului.*

1.7 Managementul informației: *Instituțiile trebuie să se asigure că sunt colectate, analizate și utilizate informații relevante pentru gestionarea eficientă a programelor lor și a altor activități.*

1.9 Monitorizarea continuă și evaluare periodică a programelor: *Instituțiile trebuie să monitorizeze și să evalueze periodic programele pe care le oferă pentru a se asigura că acestea își ating obiectivele și răspund cerințelor studenților și ale societății. Aceste evaluări trebuie să conducă la îmbunătățirea continuă a programelor. Orice măsură planificată sau implementată ca rezultat al evaluării trebuie comunicată tuturor celor interesați.*

Standardul 2.2. – Conceperea de metodologii adaptate scopului prevede faptul că „asigurarea externă a calității trebuie să fie definită și concepută într-o manieră specifică pentru a se asigura că este adecvată atingerii scopurilor și obiectivelor sale, ținând cont în același timp de reglementările relevante existente. **Actorii interesați (stakeholders) trebuie să fie implicați în proiectarea și îmbunătățirea continuă a acesteia**”. Având în vedere că ARACIS, federațiile studențești și Consiliul Național al Rectorilor nu au fost implicați în niciun fel în proiectarea și elaborarea *Metodologiei*, și că aceasta nu ține cont de reglementările relevante existente, considerăm că acest standard este încălcat.

Standardul 2.3. – Procese de implementare prevede faptul că „procesele de asigurare a calității trebuie să fie fiabile, utile, predefinite, aplicate în mod constant și coerent și făcute publice”, și să includă „o auto-evaluare sau un proces echivalent, o evaluare externă, incluzând în mod normal și o vizită la fața locului, un raport rezultat din evaluarea externă și **activități coerente de urmărire a recomandărilor (follow-up)**”. Metodologia, prin eliminarea procesului de autorizare, nu prevede niciun fel de activități de urmărire a recomandărilor/follow-up, prin urmare considerăm că și acest standard european este încălcat de acest act normativ. De asemenea, considerăm, din motivele detaliate la punctele I, II și IV, că majoritatea prevederilor metodologiei nu sunt nici fiabile, nici utile.

Astfel, peste o treime dintre criteriile și indicatorii adoptați prin OMEN nr. 3200 din 21.02.2019 sunt inoperabili, nerespectând definițiile menționate la articolul 9 din *Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare* și neavând standarde de referință, astfel fiind ambigui și imposibil de aplicat în mod transparent și relevant.

În plus, având în vedere modul în care a fost adoptată această *Metodologie*, considerăm că a fost încălcat un principiu fundamental al sistemului de asigurare a calității – independența agențiilor de evaluare externă.

Standardul 3.3 – Independența prevede faptul că „*agențiile trebuie să fie independente și să funcționeze autonom. Ele trebuie să poarte deplina responsabilitate pentru acțiunile pe care le desfășoară și rezultatele acestora, fără influența unor terțe părți*”, iar una dintre liniile directoare aferente acestuia stipulează faptul că agențiile de evaluare externă a calității trebuie să beneficieze de „**independență operațională**: *definirea și punerea în practică a procedurilor și metodelor de lucru ale agenției, precum și numirea și desemnarea experților externi sunt efectuate în mod independent de părți terțe, cum ar fi instituțiile de învățământ superior, guvernele sau alte părți interesate*”. Astfel, ARACIS nefiind implicată în niciun fel în definirea actualei *Metodologii*, este evident că agenția nu mai poate avea deplina responsabilitate pentru desfășurarea unor procese de evaluare în baza acestor documente, metodele de lucru și procedurile nemaifiind stabilite în mod independent de către agenție.

Așadar, există cel puțin 4 standarde europene în domeniul asigurării calității foarte importante, care sunt încălcate de prezenta *Metodologie de evaluare a studiilor universitare de doctorat*, adoptată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019, și de *Sistemele de criterii, standarde și indicatori de performanță* care o însoțesc.

Dacă se constată că ARACIS derulează procese de evaluare externă a calității care nu respectă în mod substanțial standardele și liniile directoare în domeniu - ESG, există pericolul ca agenția să fie eliminată din EQAR, și astfel, să nu mai poată desfășura activități de evaluare externă a calității în România.

IV. Analiza Sistemului de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în acreditarea și evaluarea periodică a domeniilor de studii universitare de doctorat adoptat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019

Sistemul de criterii, standarde și indicatori de performanță care însoțește *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat* conține o serie de neajunsuri majore care pot fi grupate în:

- indicatori de performanță inoperabili care nu includ elemente cu privire la pragul minim care definește performanța;
- indicatori de performanță irelevanți;
- indicatori de performanță inoperabili, fiind neclar / inadecvat definiți.

IV.1. În categoria indicatorilor inoperabili se regăsesc aproximativ 33% din numărul total al acestora, aceștia fiind lipsiți de definirea unui nivel minim care să definească performanța.

În absența unor asemenea standarde este imposibilă luarea oricărei decizii cu privire la îndeplinirea sau neîndeplinirea acestor indicatori de performanță, fapt care face întreg procesul de evaluare externă nerelevant.

Lista indicatorilor pentru care nu se specifică niciun fel de prag minimal de referință este următoarea:

- A.1.1.1.2. *Ponderea conducătorilor de doctorat care îndeplinesc criteriilor CNADTCU (în lipsa vreunui standard minimal această pondere poate fi cuprinsă între 0% și 100%, fără a putea considera indicatorul ca fiind unul îndeplinit sau neîndeplinit).*
- A.1.2.1. *Numărul lucrărilor publicate în reviste cotate în bazele internaționale de date*
- A.1.3.1.1. *Pentru ultimii 5 ani:*
  - *numărul de teze de doctorat finalizate și validate de CNADTCU;*
  - *numărul de teze refăcute și validate de CNADTCU;*
  - *numărul de teze de doctorat cu plagiat dovedit;*
  - *toate tezele sunt verificate pentru similitudine.*
- A.1.3.1.2. *Lucrări publicate având autori/coautori doctoranzi.*
- A.1.3.1.3. *Numărul de conferințe la care doctoranzii au participat cu lucrări, în calitate de autori/coautori.*
- A.1.3.1.4. *Numărul de stagii ale doctoranzilor în alte universități, din țară sau din străinătate.*
- A.1.4.1.1. *Lista contractelor de cercetare din ultimii 10 ani.*
- A.1.4.1.2. *Numărul de studenți doctoranzi care au participat la elaborarea contractelor în ultimii 10 ani.*
- A.1.5.1.2. *Gradul de înnoire al infrastructurii de cercetare în ultimii 5 ani („gradul de înnoire” nu poate fi oricum un reper care poate fi apreciat obiectiv).*
- A.1.5.1.3. *Lista echipamentelor de cercetare la care au acces doctoranzii și site-urile unde sunt afișate.*
- A.1.5.2.1. *Lista acordurilor de parteneriat.*
- A.1.5.2.2. *Numărul de doctoranzi implicați în acordurile de parteneriat din ultimii 5 ani.*
- A.1.5.3.1. *Lista laboratoarelor din domeniu/centrelor/atelierelor/institutelor în care au acces doctoranzii.*
- A.1.5.3.2. *Echipele de îndrumare lucrează cu doctoranzi în laboratoare/centre/ateliere/institute de cercetare.*
- A.1.5.3.3. *Norme de reglementare a accesului studenților doctoranzi în laboratoare / centre / ateliere / institute de cercetare.*
- B.1.1.1. *Raportul dintre numărul absolvenților la nivel de masterat și numărul de candidați admiși la studii doctorale în ultimii 5 ani, cu excepția domeniilor reglementate*
- B.1.2.5. *Programul de studii universitare de doctorat cuprinde însușirea criteriilor eticii în cercetare (ar fi trebuit să existe o referire cu privire la existența unei discipline despre etică, conform OMEN nr. 3131/30.01.2018; legislația nu prevede criterii de etică în cercetare).*
- C.2.2. *IOSUD/Școala Doctorală asigură studenților doctoranzi acces la resursele necesare derulării studiilor doctorale.*

IV.2. Anexa cu domenii, standarde și indicatori cuprinde, de asemenea, câțiva indicatori irelevanți, al căror prag este suficient de jos, încât aceștia eșuează în a oferi indicii

despre calitatea programelor de studii universitare de doctorat sau a resurselor umane și logistice existente:

- *A.1.2.1.2. Cel puțin 50% dintre conducătorii de doctorat din domeniul supus evaluării prezintă minimum 5 lucrări indexate Scopus, Google Scholar, Web of Science sau ERIM în reviste cu factor de impact sau alte realizări cu relevanță pentru domeniul respectiv. Conducătorii de doctorat au vizibilitate națională și internațională, prin:*
  - *numărul de citări în Web of Science, Scopus, Google Scholar;*
  - *calitatea de membru în asociațiile profesionale și/sau în boardurile acestora;*
  - *calitatea de membru în boardurile revistelor naționale sau internaționale cotate în bazele de date internaționale.*

Pentru domeniile fundamentale (Arte, Știința sportului și educației fizice) conducătorii de doctorat vor prezenta 5 realizări semnificative ce demonstrează performanță artistică / sportivă și vor proba vizibilitatea națională și internațională în ultimii 5 ani prin calitatea de membru în board-urile asociațiilor profesionale, prin calitatea de membru în comitetele de organizare a evenimentelor artistice și sportive naționale și internaționale, prin calitatea de membru în juriile naționale sau internaționale sau echipe de arbitraj pentru competițiile naționale și internaționale.

Din analiza acestui indicator mixt, în prima sa parte se constată că indicatorul poate fi considerat îndeplinit dacă 1 din 2 conducători de doctorat arondați domeniului analizat au cel puțin cinci intrări **Google Scholar** (fie acestea în reviste cu factor de impact sau alte realizări cu relevanță). Un asemenea nivel scăzut este foarte probabil să fie atins chiar de către studenții doctoranzi sau de către asistenții universitari după 2-3 ani de activitate științifică, transformând indicatorul în unul lipsit de relevanță pentru a aprecia activitatea științifică a conducătorilor de doctorat, care ar trebui să fie la un nivel foarte ridicat. A doua parte a acestui indicator compozit este inoperabilă, în absența oricăror standarde minimale de referință. În plus, **Google Scholar** este mai mult un motor de căutare ce integrează aproape orice se publică online decât o bază de date relevantă științific. Acest indicator compozit este problematic nu doar din cele descrise mai sus, ci și pentru că face referiri la baze de date inexistente (denumite eronat *ERIM*, în loc de *ERIH*).

- *B.1.2.4. Există, pentru fiecare doctorand, un program de pregătire stabilit, dezvoltat, monitorizat și finalizat/în curs de finalizare.*

Un asemenea indicator este, de asemenea, general îndeplinit, aceste aspecte fiind trasate prin contractul individual de studii universitare de doctorat, care cuprinde planul individual de pregătire.

- *C.1.1. Există cadrul instituțional și se aplică o procedură pentru monitorizarea asigurării interne a calității, precum și politici de asigurare internă a calității relevante.*

Și acest indicator, prin nivelul său ridicat de generalizare, este foarte probabil să fie îndeplinit din principiu, fiind unul redundant, pentru că universitățile sunt obligate să dezvolte și să implementeze proceduri de asigurare a calității.

- *C.3.1.1.* IOSUD are încheiate Acorduri de mobilitate cu universități din străinătate, cu institute de cercetare, cu companii care desfășoară activități în domeniul studiat, care*

vizează mobilitatea studenților doctoranzi și a cadrelor didactice (de exemplu acorduri ERASMUS pentru ciclul de studii doctorale) și cel puțin 5% dintre studenții doctoranzi au efectuat un stagiu de pregătire în străinătate sau o altă formă de mobilitate precum participarea la conferințe științifice internaționale.

Pe scurt, 1 din 20 de doctoranzi ar fi trebuit să beneficieze de o mobilitate Erasmus+ sau de alt gen de mobilitate sau să fi participat la o conferință științifică (cu participare internațională). Nivelul este extrem de scăzut pentru acest prag de referință.

IV.3. Unii dintre indicatorii de performanță sunt inoperabili fiind definiți neclar / inadecvat.

În această categorie au fost grupați acei indicatori care conțin probleme diverse, motiv pentru care acestea vor fi discutate după fiecare categorie de indicatori.

• A.1.1.1.3. *Îndeplinirea actualelor criterii CNATDCU de către toți conducătorii de doctorat la următoarea evaluare externă.*

Nu pot fi definiți indicatori cu astfel de repere temporare inexacte: formularea „actualele criterii” poate fi interpretată ca referindu-se la criteriile din momentul adoptării metodologiei sau la criteriile din momentul realizării unei evaluări viitoare, iar formularea „următoarea evaluare externă” nu are un timp inițial față de care să fie interpretată – practic, orice evaluare ce va avea loc, inclusiv cele care ar trebui să se întâmple în acest an conform acestei metodologii, ar putea fi interpretate ca fiind „următoarele evaluări”. Mai mult, dacă formularea „actualele criterii” se interpretează ca făcând referire la criteriile în vigoare la momentul adoptării metodologiei, dacă acestea în viitor vor fi modificate, ar duce la incoerențe legislative (evaluarea după niște criterii ce ar fi vechi și nu ar mai fi în vigoare). O metodologie de evaluare externă nu poate stabili criterii aplicabile într-un moment viitor, acestea se referă la activitățile derulate în perioada supusă evaluării.

• A.1.4.1.1. *Lista contractelor de cercetare din ultimii 10 ani.*

• A.1.4.1.2. *Numărul de studenți doctoranzi care au participat la elaborarea contractelor în ultimii 10 ani.*

Legislația în vigoare (articolul 158, alineatul (4)³ din Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare) menționează explicit că evaluarea externă a studiilor doctorale are loc având în vedere un interval de cinci ani. Acest aspect este recunoscut inclusiv în metodologia emisă prin OMEN nr. 3200 din 21.02.2019, articolul 13. Cu toate acestea, indicatorii amintiți mai sus, dincolo de absența oricărui prag minimal referențial, extind, în lipsa unui temei juridic, raportarea la ultimii zece ani.

• C.2.2.4. *Asociațiile studenților doctoranzi și/sau studenții reprezentanți organizează, pe baza unui regulament alegeri în rândul studenților doctoranzi pentru poziții în CSUD, prin vot universal, direct și secret, toți studenții doctoranzi având dreptul să aleagă și să fie aleși.*

Acest indicator nu pare a fi ancorat în realitate, cel puțin dacă îl interpretăm în litera lui și nu în spiritul lui, pentru simplul motiv că nu există asociații specifice ale studenților doctoranzi, ci asociații studențești în general. În plus, nu se face nicio referire la modalitatea de alegere a studenților în Consiliile Școlilor Doctorale.

De asemenea, indicatorii C.2.1.1. și C.4.1.1. sunt aproape identici, ambii referindu-se la categoriile de informații care ar trebui publicate pe site-ul IOSUD.

În sfârșit, dacă prin modificările surprinse prin OMEN nr. 3200 din 21.02.2019 se urmărea îndeosebi ideea verificării tezelor de doctorat cu programe software de analiză a similitudinilor, era mult mai indicat să se propună praguri minimale pentru a evalua acest indicator decât să se introducă, într-o manieră total redundantă, referiri la acest aspect la patru indicatori diferiți: A1.3.1.1., B1.2.6, C2.2.2 și D1.2.2.

Mai mult decât atât, în indicatorul A1.3.1.1. se solicită ca toate tezele de doctorat din ultimii cinci ani să fi fost verificate printr-un software de similitudine, însă acest aspect este în neconcordanță cu legislația în vigoare, deoarece, această cerință obligatorie a fost introdusă doar începând cu anul 2016, adică cu mai puțin de cinci ani în urmă.

Așadar, majoritatea indicatorilor cuprinși în prezenta metodologie prezintă lacune majore, fiind inoperabili, irelevanți, redundanți sau chiar neîntemeiați juridic. Ca urmare a acestei stări de fapt, practic este imposibil de luat decizii în sensul îndeplinirii sau nu a standardelor de calitate, conform legii.

V. Concluzii

Având în vedere toate problemele identificate în urma analizei Ordinului Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 privind *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță*, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 176 din 05.03.2019, privind nerespectarea *Standardelor și Liniilor Directoare Europene în domeniul Asigurării Calității* adoptate de ministrii educației din Spațiul European al Învățământului Superior – SEÎS (*European Higher Education Area – EHEA*) la Conferința Ministerială de la Erevan din mai 2015 (*The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area - ESG 2015*), nerespectarea cadrului legal în domeniul asigurării calității învățământului universitar și un *Sistem de criterii, standarde și indicatori de performanță* în cea mai mare parte neaplicabil și irelevant, **Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), ca instituție publică autonomă, de interes național și cu personalitate juridică proprie, cu atribuții conferite de lege pentru a realiza evaluarea externă a calității în România, nu poate încălca legea pentru a pune în aplicare prevederile OMEN nr. 3200 din 21.02.2019, măsură aprobată în unanimitate în ședința Consiliului ARACIS din data de 28.02.2019.**

Așadar, **Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) solicită Ministerului Educației Naționale abrogarea Ordinului Ministrului Educației Naționale nr. 3200 din 21.02.2019 privind *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță*, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 176 din 05.03.2019 și revenirea la *Metodologia de evaluare a studiilor universitare de doctorat și la sistemele de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare* adoptate prin Ordinul Ministrului Interimar al Educației Naționale nr. 5403 din 01.11.2018, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 962 din 14.11.2018, care au fost elaborate la propunerea agenției, cu**

respectarea *Standardelor și Liniilor Directoare Europene în domeniul Asigurării Calității* adoptate de miniștrii educației din Spațiul European al Învățământului Superior – SEÎS (*European Higher Education Area – EHEA*) la Conferința Ministerială de la Erevan din mai 2015 (*The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area - ESG 2015*), a cadrului legislativ general în domeniul asigurării calității învățământului universitar și în urma unei largi consultări publice cu toți actorii interesați din sistem: reprezentanți ai mediului universitar (Consiliul Național al Rectorilor), ai studenților (fedațiile studențești) și ai Ministerului Educației Naționale, având și avizul Consiliului ARACIS.

Martie 2019

Consiliul Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

